

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

La veritat s'ha de merèixer

Amin Maalouf és un dels grans escriptors libanesos i un dels grans autors de les lletres franceses. El Líban és un país des-trossat. Beirut va ser la gran ciutat cosmopolita del Pròxim Orient (la setmana que ve us en parlaré a través de les memòries del periodista Tomàs Alcoverro). Maalouf sap què és la decadència, la impotència de veure com les coses s'esmicolen. La seva vida literària i assagística ha consistit en unir memòria i present per cosir ferides de la intricada xarxa de les identitats mediterrànies. Entre altres obres seves, la introspectiva recerca familiar *Orígens* és d'una gran bellesa tràgica.

Esgotat de mirar enrere per explicar un present indomable, ara s'ha refugiat en una ficció distòpica o mig distòpica, ja que deixa la porta oberta a un bri d'esperança: de fet, a una societat utòpica. A la novel·la *Uns germans inesperats* (Alianza), traduïda per Anna Casassas Figueras, dos creadors solitaris –un dibuixant amant del silenci i la serenitat i una escriptora bloquejada, autora d'una sola obra d'èxit: *El futur ja no viu aquí*– viuen sols en un minúscul illot de la costa atlàntica, cadascú a casa seva, sense parlar-se. Un dia, de cop, els mitjans de comunicació deixen de funcionar. ¿És l'inici de la fi de la civilització? Aviat descobriran que els humans han entrat en contacte amb una civilització humana més avançada, inspirada en les ensenyances de l'antiga Grècia, més en concret del poe-

CÈLIA ATSET

ta, metge i filòsof Empèdocles d'Agrigent, moralista, vegetarià i igualitarista (defensor dels pobres davant dels aristòcrates). És com si el miracle atenenc, l'època en què es va inventar la democràcia, el teatre, la filosofia, la medicina, la història, l'arquitectura..., l'època de Sòcrates, Plató, Eurípides, Heròdot, Hipòcrates, Aristòtil i tants altres savis, hagués perviscut secretament. Aquesta és, doncs, la part utòpica de la distopia de Maalouf.

Malgrat el regust hel·lènic, la seva és més una novel·la d'intriga que d'idees. El llibre són les notes que l'Alec, el dibuixant, va prenent en un dietari sobre tot el que passa a l'illot i tot el que li passa pel cap. Perduda la soledat i la tranquil·li-

tat, ¿tornarà a ser capaç d'estimar?, ¿deixarà algun dia de ser un mer observador? El que ara observa en primera línia és un canvi colossal, molt més que històric. No n'hi ha prou amb dibuixar-lo, no té més remei que viure'l. La vida, al capdavant, és imperativa. La mort també? ¿I si no ho fos? Aquesta és, també, la pregunta que plana sobre aquesta història que té l'origen en la fugida d'una esgotadora realitat que ha acabat anul·lant les ganes de Maalouf de trobar alguna veritat tangible. “La veritat s'ha de merèixer”, diu en un moment el protagonista del llibre. I potser ja no ens la mereixem, d'aquí l'esclat de les *fake*. I d'aquí, també, aquest nostàlgic futur impossible. ♦♦

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

La frase del títol és d'un escriptor molt competent en l'ús del català. Es refereix al gremi dels jutges i a la poca amplitud de mires que han demostrat obligant a fer les eleccions el 14-F. Però el que a mi m'interessa és la paraula *orelleres*. L'enteneu? Jo sí, a la primera: vol dir “peça del guarniment del cap dels animals de càrrega, generalment de cuir, que tapa parcialment els ulls per evitar la visió lateral”. No cal ser gaire viu per captar-ne el sentit figurat o estès: el de remarcar que algú, limitat per la feina o altres dèries i obsessions, veu la realitat parcialment, sense context, ignorant-ne la complexitat.

Fa uns dies jo mateix vaig voler utilitzar *orelleres* en aquest sentit, però per aquella malfiança pròpia dels correctors ho vaig mirar abans

“Han mirat la realitat amb les orelleres del seu gremi”

al diccionari i vaig descobrir que cap diccionari –ni tan sols el DCVB o el *Diccionari descriptiu* (DDLC)– l'admet. Només recullen que vol dir: una peça de gorra o casc que cobreix les orelles; les peces de les butaques que permeten recolzar-hi el cap; una nansa sense forat per agafar recipients; i unes peces de l'arada. I el Termcat proposa que en diguem *orellera del pinganillo* (l'auricular que es fica a l'orella).

Tanmateix, l'ús de les orelleres com a limitadores de la visió, sobre-

tot en un sentit figurat, apareix a tot arreu. Hi recorre, per exemple, en una entrevista un eminent catedràtic d'història del català. ¿És un castellanisme? És el que m'obliguen a concloure els diccionaris, sobretot tenint en compte que *orejeras* sí que té aquest sentit, al costat d'*anteojeras*, tot i que, curiosament, és una acceptió que no entra al DRAE fins al 2001.

Segons l'actual normativa, com n'hauríem de dir? Ens permet dir-ne *ulleres*, però si dic que “els jutges han mirat la realitat amb ulleres” ningú entendre el que vull dir. I ens permet dir-ne *aclucalls*, un mot molt bonic rescatat del tortosí. Al GDLC també hi trobo *clucals* (del mallorquí). No tothom s'hi sentirà còmode. En tot cas, són els lexicògrafs, sense *aclucalls*, els que han de decidir si amplien el sentit d'*orelleres*. ♦♦

CAP DELS NOSTRES DICCIONARIS ADMET QUE LES ORELLERES PUGUIN LIMITAR LA VISIÓ DE LA REALITAT

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] La casa de foc

FRANCESC SERÉS
Proa
591 pàgines i 20,90 €

NO-FICCIÓ

[1] El fill del xofer

JORDI AMAT
Edicions 62
262 pàgines i 18,50 €

[2] Canto jo i la muntanya balla

IRENE SOLÀ / Anagrama
192 pàgines i 16,90 €

[2] La casa dels avis

VICENÇ VILLATORO
Proa
672 pàgines i 21 €

[3] El colibrí

SANDRO VERONESI
Periscopi
342 pàgines i 20,90 €

[3] Les estructures elementals de la narrativa

A. SÁNCHEZ PIÑOL / La Campana
200 pàgines i 19,90 €

[4] Pedres a la butxaca

KAOUTHER ADIMI
Periscopi
164 pàgines i 18 €

[4] Atreveix-te a fer les coses a la teva manera

IOLANDA BATALLÉ / Destino
100 pàgines i 10,90 €

[5] Tirant lo Blanc

JOANOT MARTORELL
Proa
976 pàgines i 24,90 €

[5] No diguis res

PATRICK RADDEN KEEFE
Edicions del Periscopi
576 pàgines i 22,90 €

CASTELLÀ

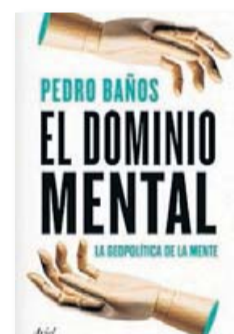
FICCIÓ

[1] Los privilegios del ángel

DOLORES REDONDO / Destino
304 pàgines i 12,95 €

NO-FICCIÓ

[1] El dominio mental

PEDRO BAÑOS
Ariel
542 pàgines i 21,90 €

[2] Un océano para llegar a ti

SANDRA BARNEDA / Planeta
572 pàgines i 21,90 €

[2] El infinito en un junco

IRENE VALLEJO
Siruela
448 pàgines i 24,95 €

[3] Simon

MIQUI OTERO
Blackie Books
448 pàgines i 16 €

[3] El hijo del chófer

JORDI AMAT
Tusquets
192 pàgines i 18,50 €

[4] Delparaíso

JUAN DEL VAL
Espasa Libros
320 pàgines i 19,90 €

[4] Respira

NESTOR JAMES
Planeta
352 pàgines i 17,95 €

[5] Aquitania

EVA G. SÁENZ DE URTURI
Planeta
414 pàgines i 21,90 €

[5] Dime qué comes y te diré qué bacterias tienes

BLANCA GARCÍA OREA / Grijalbo
272 pàgines i 18,90 €

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat